

UDK 811.163.41'373.45:811.111

Dušan Stamenković

Univerzitet u Nišu

Filozofski fakultet

Centar za kognitivne nauke

Miloš Tasić

Univerzitet u Nišu

Mašinski fakultet

UTICAJ KONTEKSTA NA PERCEPCIJU OPRAVDANOSTI UPOTREBE ANGLICIZAMA: EMPIRIJSKA ANALIZA¹

Sažetak: Polazeći od klasifikacija anglicizama datih u knjizi *Engleski u srpskom* (Prčić 2019), ovo istraživanje ispituje percepciju opravdanosti korišćenja ovih jezičkih elemenata unutar i izvan konteksta. Uz pomoć dva upitnika (jednog u kojem su anglicizmi dati u kontekstu i drugog u kojem se nalaze izvan njega) i dve populacije (studenata anglistike i studenata inženjerskog menadžmenta), pokušavamo da odgovorimo na pitanje da li kontekst može da utiče na to da se upotreba ove grupe pozajmljenica vidi kao više ili manje opravdana u odnosu na ono što je dato kao ocena opravdanosti u korišćenju literaturi. Istraživanje ima za cilj da proceni uticaj konteksta na percepciju opravdanosti upotrebe različitih tipova anglicizama, kao i da utvrdi da li postoje razlike u oceni njihove opravdanosti kod dve populacije. Rezultati pokazuju da kontekst umanjuje opravdanost upotrebe anglicizama, ali samo kod pojedinih grupa reči, a naročito kod populacije budućih anglista. Od ostalih zaključaka izdvaja se veća opšta sposobnost prepoznavanja opravdanosti upotrebe anglicizama kod populacije anglista, kao i različiti empirijski faktori koji ukazuju na pravilnost klasifikacija koje nalazimo u literaturi.

Ključne reči: anglicizmi, kontekst, opravdanost, pozajmljenice, prevodenje

1. Uvodne napomene

Osnovni zadatak ovog istraživanja jeste da ispita percepciju opravdanosti upotrebe anglicizama unutar i izvan konteksta, sa posebnim osvrtom na ocenu opravdanosti upotrebe različitih reči preuzetih iz engleskog jezika. Kao instrument za ostvarivanje ovog zadatka korišćena su dva upitnika (jedan sa anglicizmima datim izvan konteksta i drugi sa istim rečima u kontekstu) i ispitivane dve populacije, studenti anglistike, kao grupa budućih eksperata i onih koji bi trebalo da razviju najbolji osećaj za percepciju i pravilnu upotrebu anglicizama, i studenti inženjerskog me-

¹ Rad je nastao u okviru projekta *Inovacije u nastavi i istraživanja u oblasti anglističke lingvistike i angloameričke književnosti i kulture*, koji se izvodi na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Nišu (br. 360/1-16-1-01). Empirijska procedura osmišljena je u Laboratoriji za jezičku kogniciju (Filozofski fakultet Univerziteta u Nišu). Ovo istraživanje finansijski je podržalo Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja Republike Srbije.

nadžmenta, kao kontrolna grupa. Pri izradi upitnika konsultovan je *Rečnik novijih anglicizama* (Vasić, Prčić i Nejgebauer 2018), iz kojeg su preuzimani primeri rečenica za drugi upitnik. Ciljevi istraživanja vezani su za procenu uticaja konteksta na percepciju opravdanosti upotrebe različitih tipova anglicizama, kao i za utvrđivanje eventualnih razlika u oceni njihove opravdanosti kod dve populacije. Tražili smo pre svega odgovor na pitanje da li kontekst može da utiče na to da se upotreba ove grupe pozajmljenica vidi kao više ili manje opravdana u odnosu na ono što je dato kao ocena opravdanosti u korišćenoj literaturi. Pored toga, u statističkim procedurama dobili smo i odgovore na nekoliko pitanja koja su se nametnula na osnovu prirode samog istraživanja.

2. Teorijski okvir

Jezičko pozajmljivanje se javlja kao posledica stupanja dvaju jezika u kontakt, usled čega dolazi do preuzimanja reči i fraza iz jezika davaoca u sistem jezika primaoca, što predstavlja najjednostavniji i najčešći postupak kojim se jedan jezik obogaćuje (Filipović 1986: 17). Treba odmah na početku napomenuti da se pored termina jezičko pozajmljivanje u literaturi javlja i termin *interferencija* (za razliku između ovih termina, videti: Romaine 1995), o čemu je bilo reči i u delima autora koji su se bavili kontaktom između engleskog i srpskog jezika. Još je Milan Surdučki (1978: 6), navodeći Einara Haugena (Haugen), ukazivao na postojanje tri nivoa u difuziji elemenata preuzetih iz jednog jezika u drugi: 1) alternativna upotreba oba jezika od strane bilingvalnog govornika ili *code-switching*, 2) međujezička identifikacija, tj. značenjsko ili funkcionalno poklapanje elemenata dvaju jezika ili *interference*, i 3) adaptacija preuzetih elemenata u fonološki i morfološki sistem jezika primaoca ili *integration*. Kasnije su se i drugi autori, prvenstveno na tragu teorijskih postavki Filipovića (1986, 1990), bavili različitim aspektima engleskih pozajmljenica u srpskom jeziku (između ostalog u Filipović-Kovačević 2011; Gajišin, Panić-Kavgić i Kavgić 2011; Milić 2013; Mišić Ilić 2014, 2017; Mišić Ilić i Lopičić 2011; Panić-Kavgić 2006; Silaški 2012). Ipak, u ovom radu će jezičko pozajmljivanje biti korišćeno kao termin kojim se označava uvođenje elemenata jezika davaoca u sistem jezika primaoca, pa tako za pojavu anglicizama u nekom jeziku, u našem slučaju srpskom, možemo da kažemo da je rezultat jezičkog pozajmljivanja koje proističe iz kontakta tog jezika sa engleskim (Mišić Ilić i Lopičić 2011: 262).

Kada su dva jezika u kontaktu, proces jezičkog pozajmljivanja počinje transferom određenog elementa iz jezika davaoca u jezik primalac, pri čemu dolazi do njegove adaptacije radi integracije u sistem jezika primaoca (Filipović 1986: 68). Prvi stadijum adaptacije predstavlja formiranje osnovnog oblika pozajmljenice zasnovanog na izvornoj ortografiji i izgovoru, a Filipović ovde uvodi dva termina kojima preciznije određuje pojave vezane za adaptaciju pozajmljenica: transfonemizaciju i transmorfemizaciju. Transfonemizacija (Filipović 1986: 72–73, 1990: 30) predstavlja zamenu fonoloških elemenata jezika davaoca elementima jezika primaoca i javlja se tokom formiranja fonološkog oblika pozajmljenice, dok je transmorfemizacija (Fi-

lipović 1986: 116–117, 1990: 31) zapravo supstitucija na morfološkom nivou, koja zavisi od vrste morfema (slobodni ili vezani). Oba ova procesa imaju po tri moguća tipa, te tako možemo da govorimo o potpunoj ili nultoj, delimičnoj ili kompromisnoj i slobodnoj transfonemizaciji, odnosno, nultoj, kompromisnoj i potpunoj transmorfemizaciji, a svi se ovi tipovi određuju na osnovu stepena integrisanosti pozajmljenice.

Gledano dijahronički, definicija anglicizma kao konačnog proizvoda kontakta između engleskog i nekog drugog jezika pretrpela je određene promene, pa ako krenemo od tradicionalnog opisa možemo da kažemo da anglicizam predstavlja morfemu, reč ili idiom iz engleskog kao jezika davaoca, čija je upotreba prisutna u nekom jeziku primaocu sa različitim stepenom integrisanosti (Mišić Ilić i Lopičić 2011: 262). Uz to, anglicizam kao strana reč, koja u toku transfera iz engleskog u neki drugi jezik postaje pozajmljenica, mora u tom procesu da bude adaptirana prema sistemu jezika primaoca (Filipović 1990: 16). Filipović (1990: 17) takođe smatra i da se pozajmljenice integrisane u engleski jezik iz nekih drugih jezika, a koje su vremenom postale punopravni članovi engleskog vokabulara, dakle, ne nužno reči engleskog porekla, mogu dalje prenositi u ostale jezike primaoca i smatrati anglicizmima ukoliko su pre toga i same adaptirane prema sistemu engleskog jezika i integrisane u engleski vokabular. Ukoliko ovu tradicionalnu definiciju anglicizma proširimo kako bismo u obzir uzeli i reči i fraze koje nisu integrisane već samo na neki način prate sistem engleskog jezika, dolazimo do toga da je anglicizam bilo koji zasebni ili sistemski element engleskog jezika preuzet ili prilagođen, odnosno, podstaknut ili potpomognut engleskim modelima, za upotrebu unutar nekog drugog jezika (Gottlieb and Furiassi 2015: 17). Da sumiramo pozivajući se na Prčića (2019: 59): anglicizam u svom uobičajenom značenju predstavlja opštu reč ili vezanu morfemu iz engleskog jezika koja se, s različitim stepenom integrisanosti, upotrebljava u srpskom jeziku, dok u drugom, donekle neuobičajenom značenju ovog termina, pod anglicizmom podrazumevamo i one reči, sintagme ili rečenice u srpskom čija upotreba odražava i/ili sledi različite norme engleskog jezika – ortografsku, fonološku, gramatičku, semantičku ili pragmatičku.

Anglicizme u srpskom jeziku, po Prčiću (2019), moguće je klasifikovati na osnovu četiri različita kriterijuma: vrsti, nastanku, opravdanosti i statusu. Služeći se opažanjima upravo ovog autora, predstavimo različite grupe anglicizama, sa posebnim osvrtom na kriterijum opravdanosti upotrebe anglicizma u srpskom jeziku, koji će biti od ključnog značaja za analizu u ovom radu. Prvi ugao iz kojeg Prčić (2019: 120–123) sagledava anglicizme jeste njihova vrsta, s čime u vidu je moguće razlikovati tri grupe anglicizama i to: očigledne, skrivene i sirove. Očigledni anglicizmi bi bili oni koji se najlakše mogu podvesti pod gorenavedenu tradicionalnu definiciju termina. Dakle, radi se o svim onim leksičkim jedinicama preuzetim iz engleskog jezika i sada već manje ili više integrisanim u sistem srpskog jezika na bilo kojem planu, poput *fajl*, *daunloudovati* ili *kul*.² Skriveni anglicizmi su one reči, sintagme i rečenice srpskog jezika čiji oblici kriju značenja i upotrebe svojstvene engleskom

² Iako su svi primeri u teorijskom delu rada preuzeti iz Prčić 2019, sam proces jezičkog pozajmljivanja je i dalje veoma aktuelan, što se ogleda u nekim od novijih primera poput *bindžovati*, *lajkovati*, *hajpovati*, *rijaliti*.

jeziku. Ovde imamo primere poput kompjuterskog *miša* od *mouse*, *kopija* od *copy*, ili sintagme *praviti novac* kao doslovnog prevoda engleskog *make money*, gde bi uz imenicu *novac* u srpskom jeziku odgovarajuća kolokacija bio glagol *zaradivati*. Na kraju, treću grupu anglicizama, po njihovoj vrsti, čine sirovi anglicizmi, tj. sintagme i rečenice preuzete iz engleskog jezika bez ikakvog prilagođavanja njihove ortografije srpskoj normi, uprkos čestoj pojavi u svakodnevnoj praksi. Tu imamo oblike poput *prepaid*, *public relations* ili *by the way*. Važno je naglasiti i to da jedan anglicizam nakon ulaska u srpski jezik može vremenom proći kroz različite grupe ili se određeni period nalaziti u više njih odjednom.

Kada je reč o načinu nastanka anglicizama, Prčić (2019: 123–129) ih razvrstava takođe u tri grupe i to: preoblikovane, prevedene i mešovite anglicizme. Preoblikovani anglicizmi predstavljaju obličko-sadržinske inovacije koje se odigravaju na nivou oblika, npr. kod očiglednih anglicizama *modem*, *seksi* ili *džogirati*, ili skrivenih anglicizama poput *airbag*, *postpaid* ili *puzzle*. Nasuprot njima postoje i one obličko-sadržinske inovacije koje se prvenstveno tiču nivoa sadržine i kod kojih dolazi do prevođenja i pojave skrivenih anglicizama, kada u stvari govorimo o prevedenim anglicizmima. Primeri ovih pozajmljenica iz engleskog jezika jesu *veliki prasak* od *big bang*, *vruć krompir* od *hot potato* ili *brza hrana* od *fast food*. U slučaju prve grupe, tj. preoblikovanih anglicizama, možemo reći da se radi o tzv. uvezenim neologizmima, dok su kod druge grupe, tj. prevedenih anglicizama, u pitanju domaći neologizmi, koji se čine manje stranim jer sadrže maternja morfosintaktička i semantička sredstva. Međutim, postoje i neke polimorfemske reči i sintagme kod kojih nailazimo na kombinaciju preoblikovanja i prevođenja (up. *hibridne pozajmljenice* kod Filipović 1986), pa tu grupu anglicizama možemo nazvati mešovitim. Primera radi, to su reči poput *radoholičar* od *workaholic*, *kolateralna šteta* od *collateral damage* ili *kiber-prostor* od *cyberspace*.

S obzirom na to da se upitnicima koji su predstavljali osnovu za analizu u ovom radu od ispitanika tražilo i da donesu odluku o tome koliko je upotreba nekog anglicizma po njima opravdana ili ne, treći kriterijum po kojem Prčić (2019: 129–134) klasifikuje anglicizme, tj. (komunikativna) opravdanost, jeste ključni faktor ovde, pa će mu u skladu s time i biti posvećeno nešto više pažnje. Naime, Prčić (2019: 129) kaže da opravdanost upotrebe anglicizma može da bude subjektivna i objektivna, pri čemu je prva uslovljena vanjezičkim (sociolingvističkim, psiholingvističkim i pragmatičkim) činiocima, koji zavise od same osobe i njenog razloga za upotrebu neke pozajmljenice, a potonja jezičkim (lingvističkim, naročito semantičkim, stilističkim, ali i pragmatičkim) činiocima, koji se tiču doprinosa date pozajmljenice izražajnosti srpskog jezika. Imajući sve ovo u vidu, Prčić (2019: 130) daje petostepenu skalu na kojoj se anglicizmi mogu klasifikovati u sasvim neopravdane, neopravdane, uslovno opravdane, opravdane i sasvim opravdane (na osnovu čega su i koncipirani upitnici). Sasvim neopravdani jesu oni anglicizmi koji se koriste uprkos tome što u srpskom jeziku već postoji domaća ili odomaćena reč ili izraz za taj isti sadržaj. Ovakvi anglicizmi predstavljaju konkurentske sinonime, koji bez obzira na svoju semantičku nepotrebnost pokazuju jasnu tendenciju da potisnu domaće ili odomaćene reči ili izraze

iz upotrebe. Takvi su, na primer, anglicizmi *implementacija*, *menadžment* ili *trafiking*. Nešto opravdanije razloge za upotrebu sa sobom nose neopravdani anglicizmi, kod kojih postoji mogućnost prevođenja stranog sadržaja putem odgovarajućih sredstava srpskog jezika. I ova grupa anglicizama predstavlja konkurentske sinonime domaćim zamenama, koje se, doduše, javljaju tek nakon što anglicizam kao reč koja dolazi sa novim pojmom uđe u sistem srpskog jezika, ali za razliku od sasvim neopravdanih anglicizama nemaju pravu konkurenciju. Tu spadaju pozajmljenice poput *bilbord*, *kol-centar* ili *spejs-šatl*. Dalje na Prčićевой (2019: 132) skali nalazimo uslovno opravdane anglicizme, koji pružaju mogućnost kraćeg i ekonomičnijeg izražavanja novog ili postojećeg sadržaja u odnosu na domaće ili odomaćene reči ili izraze. Ovde se zapravo radi u prostoru između neopravdanih i opravdanih anglicizama, ispunjenom preoblikovanim anglicizmima koji po principima jezičke ekonomije dobijaju primat nad svojim prevedenim pandanima. Tako ćemo češće čuti upotrebu termina *PR* od *odnosa sa javnošću* ili *službe zadužene za odnose sa javnošću*, ili, recimo, *scifi* ili *SF* od *naučne fantastike*, a u novije vreme i *HR* od kadrovske službe. Ukoliko anglicizam srpskom jeziku daje neku novu nijansu značenja, onda možemo da govorimo o njegovoj opravdanoj upotrebi. Opravdani anglicizmi su najčešće oni koji imaju funkciju hiponima u odnosu na hiperonimsku funkciju već postojeće domaće ili odomaćene reči ili izraza, a moguće je čak i da sasvim neopravdani anglicizam vremenom preraste u opravdani anglicizam ako se značenjski specijalizuje i nađe u funkciji hiponima. Primeri ovakvih anglicizama jesu *hamburger* u odnosu na hiperonim *pljeskavica*, *laptop* u odnosu na *kompjuter* ili *đus* u odnosu na *voćni sok*. Na samom kraju skale nalaze se i sasvim opravdani anglicizmi putem kojih se u sistem srpskog jezika uvodi potpuno novo značenje, čime se popunjava neka leksička ili pojmovna praznina i obogaćuje jezik. Ovi anglicizmi ulaze u srpski jezik prateći nove ili do tog trenutka nepoznate pojmove, a sami pojmovi mogu biti i globalnog i lokalnog karaktera. Neki od primera sasvim opravdanih anglicizama jesu *internet*, *repovati* ili *kongresmen*.

Poslednji kriterijum za klasifikaciju anglicizama po Prčiću (2019: 134–140) jeste njihov status u jeziku primaocu, odnosno, da li se na anglicizme u srpskom jeziku gleda kao na potpuno odomaćene, delimično odomaćene ili neodomaćene. Kako bi uopšte bilo moguće utvrditi status anglicizma u srpskom jeziku, potrebno je sagledati šest kriterijuma (upotreba, značenje, pisanje, izgovor, gramatika i tvorba) i ustanoviti da li se anglicizmi po svom ponašanju u sistemu srpskog jezika razlikuju od domaćih reči. Tako za potpuno odomaćene anglicizme možemo da kažemo da raspolazu, s jedne strane, ustaljenom upotrebom i značenjem, dok, s druge, poseduju i odgovarajuće pisane, izgovorne, gramatičke i tvorbene oblike, npr. *mikrotalasna pećnica*, *pranje novca* ili *prebukirati*. Za razliku od njih, delimično odomaćeni anglicizmi bivaju uklopljeni u sistem srpskog jezika samo sadržinski, ali još uvek nemaju konačne oblike, pa se nalaze u svojevrsnoj prelaznoj fazi. Prčić (2019: 139) tvrdi da razlog za to najčešće leži u potpunom odsustvu interesovanja za probleme kontakta između engleskog i srpskog jezika. Među takve anglicizme spadaju *onlajn* ili *online*, *evro* ili *euro* ili, pak, *skinhedi* ili *skinheds*. Pored ove dve grupe, anglicizmi u srpskom jeziku mogu da budu i u statusu neodomaćenih anglicizama, gde se radi o pozajmlje-

nicama koje su sadržinski tek delimično uklopljene u sistem srpskog jezika, dok njihova oblička adaptacija nije ni započeta. Ova grupa sadrži sintagme i iskaze poput *of course, no comment* ili *sorry*. Sagledavajući anglicizme iz sva četiri ovde predstavljena ugla, Prčić (2019: 141) konstatuje da je prototipski anglicizam onaj koji je očigledan, preoblikovan, sasvim opravdan ili opravdan, i potpuno odomaćen u sistemu srpskog jezika, poput reči *kompjuter, tinejdžer* ili *hamburger*.

Prvi i dosad najobimniji domaći empirijski poduhvat usmeren ka anglicizmi ma predstavlja magistarska teza Olge Panić-Kavgić, koja se 2006. godine pojavila u formi knjige *Koliko razumemo nove anglicizme* (Panić-Kavgić 2006). Korpus u ovom istraživanju sastavljen je od instanci anglicizama u dnevnim novinama i televizijskim emisijama, pri čemu su tekstovi izabrani selektivnim ekscerpiranjem, a iz tekstova onda izdvojeni, kako autorka navodi „odabrani primeri“ (Panić-Kavgić 2006: 43). Uz pomoć ovakvog korpusa sastavljen je duži upitnik sa šest zadataka, pri čemu su korišćene i različite vrste konteksta, a rezultati su u dobroj meri prikazani kvalitativno, dok statističke analize nisu bile u fokusu ovakvog pristupa. Takođe, ispitivanje nije obuhvatilo percepciju anglicizama kod ekspertske populacije, tj. anglista – bilo je ukupno 80 ispitanika i to: studenata medicine, elektrotehnike, srpskog jezika i književnosti, lekara, ekonomista, profesora u gimnaziji. Zadaci su sadržali pitanja o razumevanju pojedinih anglicizama, o percepciji bolje alternative, o osećaju da li je neka reč strana ili nije. Neki su zadaci bili bez konteksta, neki su sadržali minimalni kontekst, a u nekima je kontekst bio obimniji.

Prema rečima autorke (Panić-Kavgić 2006: 91–93), rezultati ovog istraživanja ukazuju na relativno niski stepen razumevanja anglicizama kod govornika srpskog jezika, jer je u gotovo polovini slučajeva ispitivanoj populaciji značenje reči bilo nepoznato, pa ova činjenica predstavlja šum u komunikaciji ka čitaocima i gledaocima. Autorka ove rezultate sagledava i iz perspektive teorije relevantnosti i komunikativnog principa relevantnosti, gde uviđa da su kontekstualni efekti tzv. „anglosrpskog jezika“ (Vasić, Prčić i Neugebauer 2018; Prčić 2019) takvi da je napor pri interpretaciji obrnuto srazmeran dostupnosti informacije čitaocu – kontekstualni efekti su, dakle, neadekvatni, a ova jezička sredstva daleko od optimalne relevantnosti. Oni, pored ovoga, narušavaju Grajsov princip kooperativnosti. U ovom istraživanju se beleži i to da u određenim slučajevima ni minimalni (sintagma), pa ni maksimalni kontekst (cela rečenica ili kraći odlomak) nije dovoljan kada je u pitanju razjašnjavanje značenja anglicizma, a predlaže testiranje sa kompletnim tekstom, uz nadu da bi ono možda moglo razjasniti značenja datih anglicizama. Pored ovoga, autorka ipak priznaje da postoje i slučajevi gde se pozajmljenice iz engleskog jezika koriste i razumeju i na adekvatan način, pa se upotreba anglicizama uopšte ne može smatrati automatskim narušavanjem principa kooperativnosti i principa teorije relevancije.

Konačno, na pragu konstatacije da je u poslednje vreme došlo do pomeranja fokusa sa istraživanja formalnih i semantičkih svojstava anglicizama na njihovo proučavanje u kontekstu i upotrebi (Mišić Ilić 2017: 103), analiza u ovom radu vezana je za odnos između konteksta i percepcije anglicizama, ili preciznije, za uticaj specifičnog konteksta na rast ili opadanje percipirane opravdanosti upotrebe anglici-

zama. Iako prednost dekontekstualizovanih spiskova reči leži u usredsređenosti na samu vrstu reči i brže prepoznavanje anglicizama (Onysko 2007: 105), sprovedeno empirijsko istraživanje imalo je za cilj da utvrdi kakvu ulogu kontekst može da ima u subjektivnoj proceni opravdanosti upotrebe nekog anglicizma od strane ispitanika, da li obrazovno usmerenje ima uticaj na percepciju opravdanosti i, na kraju, da li se takva procena poklapa sa onim što je po pitanju opravdanosti upotrebe dato u knjizi *Engleski u srpskom* (Prčić 2019) i *Rečniku novijih anglicizama* (Vasić, Prčić i Nejgebauer 2018), što se samo po sebi nametnulo kao cilj.

3. Metodologija istraživanja

3.1. Instrument

Kao što je ranije navedeno, instrument u ovom istraživanju činili su primeri vezani za upotrebu 30 anglicizama, koji su preuzeti iz *Rečnika novijih anglicizama* V. Vasić, T. Prčića i G. Nejgebauer (treće, elektronsko izdanje iz 2018. godine). Ova klasifikacija je u skladu sa onim što nalazimo u teorijskim postavkama knjige *Engleski u srpskom* (Prčić 2019). Normiranje anglicizama po frekventnosti preuzeto je od S. Trenčića i A. Đorđević iz rada pod preliminarnim nazivom *Stavovi studenata prema novijim anglicizmima: empirijski pristup* (u pripremi). Primeri korišćeni za kontekstualizaciju odabranih anglicizama preuzeti su i adaptirani iz istog rečnika. Osim po frekventnosti, primeri su ujednačeni i prema dimenzijama, tj. osobinama koje nalazimo u samom rečniku. Ove dimenzije vezane su za indeks integrisanosti u srpski jezik, a čine ih:

(A) *Dimenzija potrebnosti/prihvatljivosti*

- : reč koja je NEPOTREBNA jer postoji srpski ekvivalent

+/- : reč koja je prihvatljiva u određenim kontekstima, kraći izrazi i reči koje su se ustalile

+ : reč koja je POTREBNA jer označava nov pojam, ili srpska reč ima drugo značenje

(B) *Dimenzija postojanja ekvivalenta*

0: reč prema kojoj POSTOJI ustaljeni srpski ekvivalent

1: reč prema kojoj postoji srpski ekvivalent sa približnim, novim ili promenjenim značenjem

2: reč prema kojoj NE POSTOJI ustaljeni srpski ekvivalent

(C) *Dimenzija adaptacije*

X: bez adaptacije

1: reč koja je adaptirana po obliku za padež ili rod

2: imenička ili pridevska izvedenica

Ovim smo dobili upitnik koji je sadržao ukupno 30 primera sa različitim kombinacijama svojstava, a sve kombinacije mogu se sagledati u listi primera datoj u Tabeli 1:

A01: agent 11+	A11: klik 11+-	A21: open 10-
A02: album 11+	A12: kompjuteraš 22+	A22: panker 22+
A03: bilderka 22+	A13: kuler 20-	A23: program 11+
A04: bord 10-	A14: listing 10-	A24: rokerka 22+
A05: bos 11+	A15: lobiranje 20-	A25: server 11+-
A06: broker 11+-	A16: logovanje 20-	A26: skejter 21+-
A07: gang 11+-	A17: market 10-	A27: song 10-
A08: darker 22+	A18: menadžerka 21+-	A28: sofisticiranost 21+-
A09: daunloudovanje 20-	A19: misica 21+-	A29: startovanje 20-
A10: editovanje 21+-	A20: monitor 11+	A30: font 11+-

Tabela 1. Spisak anglicizama korišćenih u ispitivanju sa kombinacijom svojstava

Dok je jedan upitnik sadržao samo anglicizme, drugi je te iste anglicizme smestio u kontekste sastavljene na osnovu primera koji su dati u samom rečniku, poput: „Svi veliki marketi u Beogradu prodavali su neuobičajeno velike količine prehrambenih proizvoda“; „Kao prvak Vankuvera učestvuje na Vašington openu“; „Logovanje se vrši automatski kao i provera *Yahoo* pošte“.

3.2. Ispitanici

U ovom istraživanju učestvovala su 132 ispitanika sa kompletno popunjenim upitnicima, a dva rezultata su odstranjena na osnovu očigledno nasumično ili izuzetno parcijalno popunjenih upitnika. Ukupno je među njima bilo 75 studenata anglistike i 57 studenata inženjerskog menadžmenta, koji su svi zajedno prosečno bili stari 21,8 godina. Ukupno 66,7% ispitanika činile su osobe ženskog pola, a preostalih 33,3% činili su muškarci. Maternji jezik bio je srpski kod 99,2% ispitanika. Prvi strani jezik bio je engleski kod 98,5% ispitanika, dok su najčešći drugi strani jezici bili nemački, francuski i ruski, po redosledu navođenja. Prosečno vreme učenja prvog stranog jezika kod ispitanika bilo je 13,9 godina, a drugog stranog jezika 6,6 godina.

3.3. Procedura

Ispitanici su popunjavali upitnik koji je sadržao pitanja o opštim demografskim podacima, a nakon njih pitanje „Da li je po Vašem mišljenju opravdana upotreba sledećih reči u srpskom jeziku (zaokružite)?“ i ponuđene opcije: 1 = nije, 2 = uglavnom nije, 3 = ponekad jeste, 4 = uglavnom jeste, 5 = jeste. Jedan upitnik je sadržao 30 anglicizama bez konteksta (datih kao reči), a drugi je sadržao iste te anglicizme u kontekstu. Svaki primer je, uz pomenutih pet opcija, bio propraćen i sledećom opcijom „Ukoliko ste zaokružili 1 ili 2, navedite reč čija je upotreba opravdanija umesto date reči: ____.“ Ovo pitanje je uvedeno da bi se jednim delom umanjila mogućnost nasumičnog zaokruživanja. Što se tiče rasporeda ispitanika, upitnik bez konteksta radilo je njih 69, a sa kontekstom 63. Upitnik je popunjavan u papirnoj formi, a prikupljeni podaci su uneti u bazu i podvrgnuti statističkoj analizi.

4. Rezultati i diskusija

U prvom koraku smo pokušali da, na osnovu objedinjenih odgovora obe grupe studenata, dođemo do odgovora na osnovno istraživačko pitanje, a to je da li postoja-
nje konteksta utiče na percepciju određenih reči kao anglicizama. Na osnovu analize
odgovora ukupnog uzorka raspoređenog prema opisanim dimenzijama, statistički
značajan uticaj konteksta nalazimo jedino u slučaju reči prema kojima postoje srpski
ekvivalenti sa približnim, novim ili promenjenim značenjem, što se može videti u
sumarnom prikazu rezultata u Tabeli 2:

Uslov		Broj	Prosečna vrednost	Standardna devijacija	Prosečna standardna greška
Svi primeri	Bez konteksta	69	3,44	0,45	0,05
	U kontekstu	63	3,39	0,42	0,05
Potrebne reči – novi pojmovi	Bez konteksta	69	3,83	0,47	0,06
	U kontekstu	63	3,79	0,43	0,05
Nepotrebne reči	Bez konteksta	69	2,78	0,59	0,07
	U kontekstu	63	2,79	0,55	0,07
Prihvatljive u određenim kontekstima	Bez konteksta	69	3,71	0,53	0,06
	U kontekstu	63	3,58	0,54	0,07
Postoji srpski ekvivalent	Bez konteksta	69	2,78	0,59	0,07
	U kontekstu	63	2,79	0,55	0,07
Postoji ekvivalent sa izmenjenim ili novim značenjem	Bez konteksta	69	3,80	0,49	0,06
	U kontekstu	63	3,62	0,46	0,06
Ne postoji srpski ekvivalent	Bez konteksta	69	3,70	0,58	0,07
	U kontekstu	63	3,86	0,60	0,08

Tabela 2. Prosečne ocene opravdanosti upotrebe anglicizama na nivou cele ispitivane populacije

Kontekst je tu, međutim, umanjivao ocenu prihvatljivosti anglicizama, što je bilo suprotno našim očekivanjima, ali što se istovremeno može objasniti time da su pri proceni individualnih reči ispitanici mogli da zamisle kontekst gde bi im određene reči zvučale prihvatljivije. Statistička značajnost je u ovom slučaju bila na nivou $p < ,05$, a veličina efekta mala do srednja (Cohen's $d = 0,38$). S druge strane, nevezano za parametre koji su nama služili kao merilo, prosečne ocene iz Tabele 2 pokazuju jasne i značajne razlike između onoga što je prihvatljivo i neprihvatljivo i između onoga za šta postoji ili ne postoji ekvivalent u srpskom, pa se korišćena klasifikacija anglicizama i empirijski pokazuje kao utemeljena na više nivoa.

U narednom koraku uporedili smo iste parametre kao i u prvom, ali je jedina populacija bio uzorak budućih inženjerskih menadžera. U Tabeli 3 prikazane su prosečne vrednosti za svaku od grupa, a nijedna od njih nije bila statistički značajna:

Uslov		Broj	Prosečna vrednost	Standardna devijacija	Prosečna standardna greška
Svi primeri	Bez konteksta	29	3,32	0,40	0,07
	U kontekstu	28	3,38	0,47	0,09
Potrebne reči – novi pojmovi	Bez konteksta	29	3,71	0,42	0,08
	U kontekstu	28	3,67	0,47	0,09
Nepotrebne reči	Bez konteksta	29	2,70	0,59	0,11
	U kontekstu	28	2,89	0,63	0,12
Prihvatljive u određenim kontekstima	Bez konteksta	29	3,55	0,49	0,09
	U kontekstu	28	3,57	0,63	0,12
Postoji srpski ekvivalent	Bez konteksta	29	2,70	0,59	0,11
	U kontekstu	28	2,89	0,63	0,12
Postoji ekvivalent sa izmenjenim ili novim značenjem	Bez konteksta	29	3,66	0,43	0,08
	U kontekstu	28	3,59	0,53	0,10
Ne postoji srpski ekvivalent	Bez konteksta	29	3,53	0,52	0,10
	U kontekstu	28	3,70	0,61	0,12

Tabela 3. Prosečne ocene opravdanosti upotrebe anglicizama na nivou populacije budućih inženjerskih menadžera

Nasuprot tome, kod populacije budućih anglista, razlike u procesu procene opravdanosti upotrebe anglicizama unutar i izvan konteksta pokazale su se kao statistički značajne u dve kategorije, koje su date podebljanim slovima u Tabeli 4:

Uslov		Broj	Prosečna vrednost	Standardna devijacija	Prosečna standardna greška
Svi primeri	Bez konteksta	40	3,53	0,46	0,07
	U kontekstu	35	3,39	0,38	0,06
Potrebne reči – novi pojmovi	Bez konteksta	40	3,93	0,48	0,08
	U kontekstu	35	3,88	0,38	0,06
Nepotrebne reči	Bez konteksta	40	2,83	0,59	0,09
	U kontekstu	35	2,71	0,46	0,08
Prihvatljive u određenim kontekstima	Bez konteksta	40	3,83	0,52	0,08
	U kontekstu	35	3,59	0,45	0,08
Postoji srpski ekvivalent	Bez konteksta	40	2,83	0,59	0,09
	U kontekstu	35	2,71	0,46	0,08
Postoji ekvivalent sa izmenjenim ili novim značenjem	Bez konteksta	40	3,90	0,51	0,08
	U kontekstu	35	3,65	0,39	0,07
Ne postoji srpski ekvivalent	Bez konteksta	40	3,83	0,59	0,09
	U kontekstu	35	3,98	0,56	0,10

Tabela 4. Prosečne ocene opravdanosti upotrebe anglicizama na nivou populacije budućih anglista

U kategoriji koja je pokazala statistički značajne razlike i na nivou cele populacije, tj. reči prema kojima postoje srpski ekvivalenti sa približnim, novim ili promenjenim značenjem, razlike su i ovde pokazale statističku značajnost na nivou $p < ,05$, ali ovog puta sa srednjom veličinom efekta (Cohen's $d = 0,53$). Uz to, kod populacije anglista postoji i značajna razlika u kategoriji reči koje su prihvatljive u određenim kontekstima. I ova je značajnost na nivou $p < ,05$, sa srednjom veličinom efekta (Cohen's $d = 0,51$). U oba slučaja su anglicizmi u kontekstu bili ocenjeni kao manje opravdani od onih koji su dati kao izolovane reči. Kao i u slučaju cele populacije, razlog za to može da leži u tome što su pri proceni individualnih reči ispitanici mogli da zamisle kontekst gde bi im određene reči zvučale prihvatljivije, ali se kod populacije anglista javlja još jedna mogućnost, a to je uticaj vežbi prevoda na kojima se u brojnim slučajevima za određene reči traži bolje rešenje. Tako se može pretpostaviti da su i u ovom slučaju anglisti krenuli tragom nečega što bi u datom kontekstu bilo bolje rešenje.

U narednom koraku nastojali smo da nakon analize uticaja konteksta proverimo i kako su zbirno oba upitnika sagledale dve populacije, tj. da li postoje statistički značajne razlike između procena opravdanosti upotrebe anglicizama na nivou rezultata oba upitnika. Rezultati ovog ispitivanja prikazani su u Tabeli 5:

Fakultet		Broj	Prosečna vrednost	Standardna devijacija	Prosečna standardna greška
Svi primeri	Inženjerski menadžment	57	3,35	0,43	0,06
	Anglistika	75	3,46	0,43	0,05
Potrebne reči – novi pojmovi	Inženjerski menadžment	57	3,69	0,44	0,06
	Anglistika	75	3,90	0,44	0,05
Nepotrebne reči	Inženjerski menadžment	57	2,79	0,61	0,08
	Anglistika	75	2,77	0,54	0,06
Prihvatljive u određenim kontekstima	Inženjerski menadžment	57	3,56	0,56	0,07
	Anglistika	75	3,72	0,50	0,06
Postoji srpski ekvivalent	Inženjerski menadžment	57	2,79	0,61	0,08
	Anglistika	75	2,77	0,54	0,06
Postoji ekvivalent sa izmenjenim ili novim značenjem	Inženjerski menadžment	57	3,63	0,48	0,06
	Anglistika	75	3,78	0,47	0,05
Ne postoji srpski ekvivalent	Inženjerski menadžment	57	3,61	0,57	0,08
	Anglistika	75	3,90	0,58	0,07

Tabela 5. Poređenje prosečnih ocena dve populacije na bazi oba upitnika

Iz tabele vidimo da su statistički značajne razlike zabeležene kod potrebnih reči, tj. novih pojmova, kao i kod bliske kategorije reči prema kojima ne postoje usta-

ljeni srpski ekvivalenti. Ovo ukazuje na to da su budući anglisti razvili nešto bolji osećaj za to kada je anglicizam zaista potreban srpskom jeziku. U oba slučaja razlike su bile statistički značajne na nivou $p < ,01$, sa srednjom veličinom efekta (Cohen's $d = 0,49-0,51$).

Poslednji korak analize obuhvatio je poređenje između grupa analiziranih anglicizama prema dimenzijama potrebnosti/prihvatljivosti i postojanja ekvivalenta u srpskom jeziku. Rezultati su ovde bili uglavnom očekivani i prikazani su u Tabeli 6:

		Broj	Prosečna vrednost	Standardna devijacija	Prosečna standardna greška
Par A1	Potrebne reči – novi pojmovi	132	3,81	0,45	0,04
	Nepotrebne reči	132	2,78	0,57	0,05
Par A2	Potrebne reči – novi pojmovi	132	3,81	0,45	0,04
	Prihvatljive u određenim kontekstima	132	3,65	0,53	0,05
Par A3	Nepotrebne reči	132	2,78	0,57	0,05
	Prihvatljive u određenim kontekstima	132	3,65	0,53	0,05
Par B1	Postoji srpski ekvivalent	132	2,78	0,57	0,05
	Ne postoji srpski ekvivalent	132	3,77	0,59	0,05
Par B2	Postoji srpski ekvivalent	132	2,78	0,57	0,05
	Postoji ekvivalent sa izmenjenim ili novim značenjem	132	3,71	0,48	0,04
Par B3	Postoji ekvivalent sa izmenjenim ili novim značenjem	132	3,71	0,48	0,04
	Ne postoji srpski ekvivalent	132	3,77	0,59	0,05

Tabela 6. Poređenje prosečnih ocena parova zasnovanih na klasifikacijama iz korišćene literature na osnovu celog uzorka

Na nivou cele populacije postoje statistički značajne razlike (na nivou $p < ,01$) kod svih upoređenih parova osim kod para koji razlikuje reči prema kojima postoje srpski ekvivalenti sa približnim, novim ili promenjenim značenjem i reči prema kojima nema ekvivalenta u srpskom. Međutim, ukoliko se populacija ograniči samo na angliste, onda dobijamo statistički značajne razlike kod svih parova (svaka od njih na nivou $p < ,01$), što se može videti u Tabeli 7:

		Broj	Prosečna vrednost	Standardna devijacija	Prosečna standardna greška
Par A1	Potrebne reči – novi pojmovi	75	3,90	0,44	0,05
	Nepotrebne reči	75	2,77	0,54	0,06
Par A2	Potrebne reči – novi pojmovi	75	3,90	0,44	0,05
	Prihvatljive u određenim kontekstima	75	3,72	0,50	0,06

Par A3	Nepotrebne reči	75	2,77	0,54	0,06
	Prihvatljive u određenim kontekstima	75	3,72	0,50	0,06
Par B1	Postoji srpski ekvivalent	75	2,77	0,54	0,06
	Ne postoji srpski ekvivalent	75	3,90	0,58	0,07
Par B2	Postoji srpski ekvivalent	75	2,77	0,54	0,06
	Postoji ekvivalent sa izmenjenim ili novim značenjem	75	3,78	0,47	0,05
Par B3	Postoji ekvivalent sa izmenjenim ili novim značenjem	75	3,78	0,47	0,05
	Ne postoji srpski ekvivalent	75	3,90	0,58	0,07

Tabela 7. Poređenje prosečnih ocena parova zasnovanih na klasifikacijama iz korišćene literature na osnovu uzorka budućih anglista

Ovo nam ukazuje kako na bolje prepoznavanje i poznavanje statusa anglicizama kod ispitanika, tako i na empirijsku validnost klasifikacije anglicizama koju smo koristili u ovom istraživanju.

Ukoliko se vratimo na ciljeve istraživanja postavljene u uvodu ovog rada, može se reći da nivo konteksta korišćen u upitniku, a to je jedna rečenica koja sadrži jedan od trideset ispitivanih anglicizama, ne može da služi kao element koji donosi značajnu razliku u proceni opravdanosti određenog anglicizma, a razlozi za to potiču i iz prirode ovakvog konteksta i iz niza jezičkih i psiholoških razloga koji utiču na to kako ispitanik vidi određenu reč. Utvrđivanje razloga odsustva uticaja konteksta može biti predmet nekog daljeg istraživanja. S druge strane, u okviru donekle sekundarnog cilja, zabeležena je razlika u populaciji onih koji bi u ovom polju u budućnosti trebalo da budu eksperti i onih koji to nisu, niti ih obrazovanje tako usmerava, što predstavlja očekivano stanje stvari. Kao dodatni ishod jeste svojevrsna empirijska potvrda klasifikacije anglicizama po pitanju opravdanosti upotrebe data u knjizi *Engleski u srpskom* (Prčić 2019) i *Rečniku novijih anglicizama* (Vasić, Prčić i Nejgebauer 2018) – rezultati, pored svega navedenog, ukazuju i na to da se mišljenje ispitanika, a naročito budućih eksperata u ovom polju poklapa sa predloženim kategorijama kojima ispitivani anglicizmi pripadaju. Tako se upotreba onih anglicizama koji se prema datoj klasifikaciji smatraju potrebnim rečima, tj. novim pojmovima pokazuje opravdanijom u odnosu na druge grupe reči, a isti je slučaj i sa delom klasifikacije u kojem se govori o kategoriji anglicizama za koje ne postoji ekvivalent u srpskom jeziku.

5. Zaključci

Na osnovu svega pomenutog može se izvesti nekoliko važnijih zaključaka. Što se tiče osnovnog pitanja, a to je da li kontekst utiče na percepciju i ocenu opravdanosti anglicizama, na nivou celih populacija takav uticaj registrovali smo samo kod reči prema kojima postoje srpski ekvivalenti sa približnim, novim ili promenjenim značenjem (prema dimenziji postojanja ekvivalenta). Razlika kod populacije budućih

inženjerskih menadžera nije bilo, dok je kod populacije budućih anglista značajnost uz pomenutu kategoriju zabeležena i kod reči koje su prema dimenziji prihvatljivosti prihvatljive u određenim kontekstima. Zanimljivo je da je u svakom od ovih slučajeva kontekst umanjivao ocenu prihvatljivosti anglicizma i to naročito kod budućih anglista. Razlog za ovo potražili smo u činjenici da reč u izolaciji daje mogućnost ispitaniku da osmisli kontekst gde reč zvuči prihvatljivije, kao i u tome što obuka anglista kao budućih prevodilaca uključuje traganje za rečima koje se bolje uklapaju u dati kontekst. Kada je reč o poređenju dve populacije na osnovu celokupnog korpusa, budući anglisti imaju nešto bolji osećaj kada je u pitanju prepoznavanje potrebe za novim pojmovima (prema dimenziji potrebnosti/prihvatljivosti) i potrebe za rečima prema kojima nema srpskog ekvivalenta (prema dimenziji postojanja ekvivalenta). Konačno, u poređenju grupa reči prema korišćenoj klasifikaciji, dolazimo do zaključka da su ove razlike i empirijski opravdane.

Literatura

- Filipović, R. (1986). *Teorija jezika u kontaktu: Uvod u lingvistiku jezičnih dodira*. Zagreb: JAZU i Školska knjiga.
- Filipović, R. (1990). *Anglicizmi u hrvatskom ili srpskom jeziku: Porijeklo, razvoj, značenje*. Zagreb: JAZU i Školska knjiga.
- Filipović-Kovačević, S. (2011). Anglicizmi kao međujezički pojmovni amalgami. *Zbornik Matice srpske za filologiju i lingvistiku*, 54(2), 247–263.
- Gajišin, V., Panić-Kavgić, O., i Kavgić, A. (2011). Engleski u Novom Sadu. U V. Vasić, G. Štrbac (ur.), *Govor Novog Sada: Morfosintaksičke, leksičke i pragmatičke osobine, Sveška 2* (594–612). Novi Sad: Filozofski fakultet.
- Gottlieb, H., and Furiassi, C. (2015). Getting to grips with false loans and pseudo-Anglicisms. In C. Furiassi, H. Gottlieb (eds.), *Pseudo-English: Studies on false Anglicisms in Europe* (3–33). Berlin: De Gruyter Mouton.
- Milić, M. (2013). *Anglicizmi kao sinonimi u srpskom jeziku*. Edicija E-disertacija, knjiga 4. Novi Sad: Filozofski fakultet. Dostupno na: <http://digitalna.ff.uns.ac.rs/sadrzaj/2013/978-86-6065-166-4> [5.1.2019.]
- Mišić Ilić, B. (2014). Is there life in Serbia without Anglicisms? A pragmatic view. U T. Prčić, M. Marković (ur.), *Engleski jezik i anglofone književnosti u teoriji i praksi*. *Zbornik u čast Druginji Pervaz* (353–371). Novi Sad: Filozofski fakultet.
- Mišić Ilić, B. (2017). Pragmatic borrowing from English into Serbian: Linguistic and sociocultural aspects. *Journal of Pragmatics*, 113, 103–115.
- Mišić Ilić, B., i Lopičić, V. (2011). Pragmatički anglicizmi u srpskom jeziku. *Zbornik Matice srpske za filologiju i lingvistiku*, 54(1), 261–273.
- Onysko, A. (2007). *Anglicisms in German: Borrowing, lexical productivity, and written codeswitching*. Berlin/New York: Walter de Gruyter.
- Panić-Kavgić, O. (2006). *Koliko razumemo nove anglicizme*. Novi Sad: Zmaj.
- Prčić, T. (2019). *Engleski u srpskom* (3. el. izd.). Novi Sad: Filozofski fakultet. Dostupno na: <http://digitalna.ff.uns.ac.rs/sadrzaj/2019/978-86-6065-512-9> [15.2.2019.]

- Romaine, S. (1995). *Bilingualism*. Oxford: Blackwell.
- Silaški, N. (2012). *Srpski jezik u tranziciji: O anglicizmima u ekonomskom registru*. Beograd: Ekonomski fakultet.
- Surdučki, M. (1978). *Srpskohrvatski i engleski u kontaktu: Rečnik i morfološka analiza engleskih pozajmljenica u standardnom srpskohrvatskom jeziku i jeziku Srba i Hrvata iseljenika u Kanadi*. Novi Sad: Matica srpska.
- Trenčić, S., i Đorđević, A. (u pripremi). Stavovi studenata prema novijim anglicizmima: Empirijski pristup.
- Vasić, V., Prčić, T., i Nejegebauer, G. (2018). *Du you speak anglosrpski? Rečnik novijih anglicizama* (3. el. izd.). Novi Sad: Filozofski fakultet. Dostupno na: <http://digitalna.ff.uns.ac.rs/sadržaj/2018/978-86-6065-451-1> [27.1.2019.]

Dušan Stamenković
Miloš Tasić

THE INFLUENCE OF CONTEXT ON THE PERCEPTION OF THE JUSTIFICATION OF USING ANGLICISMS: EMPIRICAL ANALYSIS

Summary

Drawing on the classifications of Anglicisms given in the book *English in Serbian [Engleski u srpskom]* (Prčić 2019), this study examines the perception of the justification of using these language features with or without context. By means of two questionnaires (one in which Anglicisms are given in a specific context and the other in which there is no context at all) and two populations (English students and engineering management students), the paper attempts to provide an answer to the question concerning whether context can somehow influence the justification of using this group of loanwords compared to what is given as the assessment of such justification of use in the referenced literature. The study aims to examine the influence of context in judging the justification of using various types of Anglicisms, as well as to determine whether there are any differences between the two populations regarding this task. The results show that context diminishes the justification of using Anglicisms, but only for certain word groups, especially in the population of future English language specialists. The other conclusions worth mentioning are a greater general capacity of English students to recognize this justification of use, as well as different empirical factors that further substantiate the classifications found in the literature.

dusan.stamenkovic@filfak.ni.ac.rs
milos.tasic@masfak.ni.ac.rs

Dodaci

Dodatak 1: Upitnik sa anglicizmima bez konteksta

Godine starosti: _____

Pol: _____

Fakultet: _____

Godina studija: _____

Maternji jezik: _____

Prvi strani jezik: _____

Drugi strani jezik: _____

Koliko godina učite prvi strani jezik? _____

Koliko godina učite drugi strani jezik? _____

Da li je po Vašem mišljenju opravdana upotreba sledećih reči u srpskom jeziku (zaokružite)?

1 = nije 2 = uglavnom nije 3 = ponekad jeste 4 = uglavnom jeste 5 = jeste

1. agent

1	2	3	4	5	Ukoliko ste zaokružili 1 ili 2, navedite reč čija je upotreba opravdanija umesto date reči: _____
---	---	---	---	---	---

2. album

1	2	3	4	5	Ukoliko ste zaokružili 1 ili 2, navedite reč čija je upotreba opravdanija umesto date reči: _____
---	---	---	---	---	---

3. bilderka

1	2	3	4	5	Ukoliko ste zaokružili 1 ili 2, navedite reč čija je upotreba opravdanija umesto date reči: _____
---	---	---	---	---	---

4. bord

1	2	3	4	5	Ukoliko ste zaokružili 1 ili 2, navedite reč čija je upotreba opravdanija umesto date reči: _____
---	---	---	---	---	---

5. bos

1	2	3	4	5	Ukoliko ste zaokružili 1 ili 2, navedite reč čija je upotreba opravdanija umesto date reči: _____
---	---	---	---	---	---

6. broker

1	2	3	4	5	Ukoliko ste zaokružili 1 ili 2, navedite reč čija je upotreba opravdanija umesto date reči: _____
---	---	---	---	---	---

7. gang

1	2	3	4	5	Ukoliko ste zaokružili 1 ili 2, navedite reč čija je upotreba opravdanija umesto date reči: _____
---	---	---	---	---	---

8. darker

1	2	3	4	5	Ukoliko ste zaokružili 1 ili 2, navedite reč čija je upotreba opravdanija umesto date reči: _____
---	---	---	---	---	---

9. daunloudovanje

1	2	3	4	5	Ukoliko ste zaokružili 1 ili 2, navedite reč čija je upotreba opravdanija umesto date reči: _____
---	---	---	---	---	---

10. editovanje

1	2	3	4	5	Ukoliko ste zaokružili 1 ili 2, navedite reč čija je upotreba opravdanija umesto date reči: _____
---	---	---	---	---	---

11. klik

1	2	3	4	5	Ukoliko ste zaokružili 1 ili 2, navedite reč čija je upotreba opravdanija umesto date reči: _____
---	---	---	---	---	---

12. kompjuteraš

1	2	3	4	5	Ukoliko ste zaokružili 1 ili 2, navedite reč čija je upotreba opravdanija umesto date reči: _____
---	---	---	---	---	---

13. kuler

1	2	3	4	5	Ukoliko ste zaokružili 1 ili 2, navedite reč čija je upotreba opravdanija umesto date reči: _____
---	---	---	---	---	---

14. listing

1	2	3	4	5	Ukoliko ste zaokružili 1 ili 2, navedite reč čija je upotreba opravdanija umesto date reči: _____
---	---	---	---	---	---

15. lobiranje

1	2	3	4	5	Ukoliko ste zaokružili 1 ili 2, navedite reč čija je upotreba opravdanija umesto date reči: _____
---	---	---	---	---	---

16. logovanje

1	2	3	4	5	Ukoliko ste zaokružili 1 ili 2, navedite reč čija je upotreba opravdanija umesto date reči: _____
---	---	---	---	---	---

17. market

1	2	3	4	5	Ukoliko ste zaokružili 1 ili 2, navedite reč čija je upotreba opravdanija umesto date reči: _____
---	---	---	---	---	---

18. menadžerka

1	2	3	4	5	Ukoliko ste zaokružili 1 ili 2, navedite reč čija je upotreba opravdanija umesto date reči: _____
---	---	---	---	---	---

19. misica

1	2	3	4	5	Ukoliko ste zaokružili 1 ili 2, navedite reč čija je upotreba opravdanija umesto date reči: _____
---	---	---	---	---	---

20. monitor

1	2	3	4	5	Ukoliko ste zaokružili 1 ili 2, navedite reč čija je upotreba opravdanija umesto date reči: _____
---	---	---	---	---	---

21. open

1	2	3	4	5	Ukoliko ste zaokružili 1 ili 2, navedite reč čija je upotreba opravdanija umesto date reči: _____
---	---	---	---	---	---

22. panker

1	2	3	4	5	Ukoliko ste zaokružili 1 ili 2, navedite reč čija je upotreba opravdanija umesto date reči: _____
---	---	---	---	---	---

23. program

1	2	3	4	5	Ukoliko ste zaokružili 1 ili 2, navedite reč čija je upotreba opravdanija umesto date reči: _____
---	---	---	---	---	---

24. rokerka

1	2	3	4	5	Ukoliko ste zaokružili 1 ili 2, navedite reč čija je upotreba opravdanija umesto date reči: _____
---	---	---	---	---	---

25. server

1	2	3	4	5	Ukoliko ste zaokružili 1 ili 2, navedite reč čija je upotreba opravdanija umesto date reči: _____
---	---	---	---	---	---

26. skejter

1	2	3	4	5	Ukoliko ste zaokružili 1 ili 2, navedite reč čija je upotreba opravdanija umesto date reči: _____
---	---	---	---	---	---

27. song

1	2	3	4	5	Ukoliko ste zaokružili 1 ili 2, navedite reč čija je upotreba opravdanija umesto date reči: _____
---	---	---	---	---	---

28. sofisticiranost

1	2	3	4	5	Ukoliko ste zaokružili 1 ili 2, navedite reč čija je upotreba opravdanija umesto date reči: _____
---	---	---	---	---	---

29. startovanje

1	2	3	4	5	Ukoliko ste zaokružili 1 ili 2, navedite reč čija je upotreba opravdanija umesto date reči: _____
---	---	---	---	---	---

30. font

1	2	3	4	5	Ukoliko ste zaokružili 1 ili 2, navedite reč čija je upotreba opravdanija umesto date reči: _____
---	---	---	---	---	---

Dodatak 2: Upitnik sa anglicizmima u kontekstu

Godine starosti: _____
 Pol: _____
 Fakultet: _____
 Godina studija: _____
 Maternji jezik: _____
 Prvi strani jezik: _____
 Drugi strani jezik: _____
 Koliko godina učite prvi strani jezik? _____
 Koliko godina učite drugi strani jezik? _____

Da li je po Vašem mišljenju opravdana upotreba podvučenih reči u sledećim rečenicama na srpskom jeziku (zaokružite)?

1 = nije 2 = uglavnom nije 3 = ponekad jeste 4 = uglavnom jeste 5 = jeste

1. Njen agent je do poslednjeg trenutka demantovao da su ikada stali pred oltar.

1	2	3	4	5	Ukoliko ste zaokružili 1 ili 2, navedite reč čija je upotreba opravdanija umesto date reči: _____
---	---	---	---	---	---

2. Vest da Roling Stounsi pripremaju novi studijski album mnoge je iznenadila.

1	2	3	4	5	Ukoliko ste zaokružili 1 ili 2, navedite reč čija je upotreba opravdanija umesto date reči: _____
---	---	---	---	---	---

3. Svakodnevnom vežbanjem uspela je da postane jedna od deset najboljih bilderki u gradu.

1	2	3	4	5	Ukoliko ste zaokružili 1 ili 2, navedite reč čija je upotreba opravdanija umesto date reči: _____
---	---	---	---	---	---

4. Izvršni bord Barselone je znao da sam ja samo jednogodišnji, privremeni most.

1	2	3	4	5	Ukoliko ste zaokružili 1 ili 2, navedite reč čija je upotreba opravdanija umesto date reči: _____
---	---	---	---	---	---

5. Potom je izrekao nešto što bi bosove u Gardijanu finansijski sasvim zakopalo.

1	2	3	4	5	Ukoliko ste zaokružili 1 ili 2, navedite reč čija je upotreba opravdanija umesto date reči: _____
---	---	---	---	---	---

6. Gestovi za sporazumevanje brokera na berzi su unapred utvrđeni.

1	2	3	4	5	Ukoliko ste zaokružili 1 ili 2, navedite reč čija je upotreba opravdanija umesto date reči: _____
---	---	---	---	---	---

7. Taj gang kontroliše sve.

1	2	3	4	5	Ukoliko ste zaokružili 1 ili 2, navedite reč čija je upotreba opravdanija umesto date reči: _____
---	---	---	---	---	---

8. Opet je promenio imidž, sad je sav u crnom, pravi darker.

1	2	3	4	5	Ukoliko ste zaokružili 1 ili 2, navedite reč čija je upotreba opravdanija umesto date reči: _____
---	---	---	---	---	---

9. Cilj je da se MP3 tehnologija prihvati kao standard za daunloudovanje muzike.

1	2	3	4	5	Ukoliko ste zaokružili 1 ili 2, navedite reč čija je upotreba opravdanija umesto date reči: _____
---	---	---	---	---	---

10. To je prečica koja omogućava editovanje programskog koda.

1	2	3	4	5	Ukoliko ste zaokružili 1 ili 2, navedite reč čija je upotreba opravdanija umesto date reči: _____
---	---	---	---	---	---

11. Ovaj program omogućiće vam da bilo koju operaciju izvršite samo jednim klikom miša.

1	2	3	4	5	Ukoliko ste zaokružili 1 ili 2, navedite reč čija je upotreba opravdanija umesto date reči: _____
---	---	---	---	---	---

12. Mi kompjuteraši kažemo kada se ovako nešto desi: loš imput — loš aut-put.

1	2	3	4	5	Ukoliko ste zaokružili 1 ili 2, navedite reč čija je upotreba opravdanija umesto date reči: _____
---	---	---	---	---	---

13. Videćeš, Martin je pravi kuler.

1	2	3	4	5	Ukoliko ste zaokružili 1 ili 2, navedite reč čija je upotreba opravdanija umesto date reči: _____
---	---	---	---	---	---

14. Na njenom listingu nalaze se samo akcije onih društava koja prethodno zadovolje određene kriterijume.

1	2	3	4	5	Ukoliko ste zaokružili 1 ili 2, navedite reč čija je upotreba opravdanija umesto date reči: _____
---	---	---	---	---	---

15. Njegova tajanstvena poseta Sofiji i susret s bugarskim premijerom pre svega su bili u funkciji lobiranja.

1	2	3	4	5	Ukoliko ste zaokružili 1 ili 2, navedite reč čija je upotreba opravdanija umesto date reči: _____
---	---	---	---	---	---

16. Logovanje se vrši automatski kao i provera Yahoo pošte.

1	2	3	4	5	Ukoliko ste zaokružili 1 ili 2, navedite reč čija je upotreba opravdanija umesto date reči: _____
---	---	---	---	---	---

17. Svi veliki marketi u Beogradu prodavali su neuobičajeno velike količine prehrambenih proizvoda.

1	2	3	4	5	Ukoliko ste zaokružili 1 ili 2, navedite reč čija je upotreba opravdanija umesto date reči: _____
---	---	---	---	---	---

18. Sastali smo se u stanu jedne preduzimljive beogradske menadžerke.

1	2	3	4	5	Ukoliko ste zaokružili 1 ili 2, navedite reč čija je upotreba opravdanija umesto date reči: _____
---	---	---	---	---	---

19. Jednoj od dvadeset misica pripašće titula i novčana nagrada.

1	2	3	4	5	Ukoliko ste zaokružili 1 ili 2, navedite reč čija je upotreba opravdanija umesto date reči: _____
---	---	---	---	---	---

20. Zadatak video karte je da digitalni signal pretvori u analogni i pošalje ga monitoru.

1	2	3	4	5	Ukoliko ste zaokružili 1 ili 2, navedite reč čija je upotreba opravdanija umesto date reči: _____
---	---	---	---	---	---

21. Kao prvak Vankuvera učestvuje na Vašington openu.

1	2	3	4	5	Ukoliko ste zaokružili 1 ili 2, navedite reč čija je upotreba opravdanija umesto date reči: _____
---	---	---	---	---	---

22. Kao i ostali londonski pankeri i ja sam želela da napravim rege ploču.

1	2	3	4	5	Ukoliko ste zaokružili 1 ili 2, navedite reč čija je upotreba opravdanija umesto date reči: _____
---	---	---	---	---	---

23. Napisao sam program za pretvaranje Celzijusovih stepeni u Farenhajtove.

1	2	3	4	5	Ukoliko ste zaokružili 1 ili 2, navedite reč čija je upotreba opravdanija umesto date reči: _____
---	---	---	---	---	---

24. Cela emisija posvećena je poznatoj rokerki iz šezdesetih godina.

1	2	3	4	5	Ukoliko ste zaokružili 1 ili 2, navedite reč čija je upotreba opravdanija umesto date reči: _____
---	---	---	---	---	---

25. Čest problem u računarskim mrežama je neusaglašeno vreme između servera i ostalih računara u mreži.

1	2	3	4	5	Ukoliko ste zaokružili 1 ili 2, navedite reč čija je upotreba opravdanija umesto date reči: _____
---	---	---	---	---	---

26. Sara je pokušala da uhvati picu koju joj je iz ruku izbio neki skejter.

1	2	3	4	5	Ukoliko ste zaokružili 1 ili 2, navedite reč čija je upotreba opravdanija umesto date reči: _____
---	---	---	---	---	---

27. Jedan od moćnijih momenata su i novogodišnji songovi.

1	2	3	4	5	Ukoliko ste zaokružili 1 ili 2, navedite reč čija je upotreba opravdanija umesto date reči: _____
---	---	---	---	---	---

28. Enzimi koje je stvorila ekipa naučnika imaju hemijsku sofisticiranost, punu katalitičku sposobnost.

1	2	3	4	5	Ukoliko ste zaokružili 1 ili 2, navedite reč čija je upotreba opravdanija umesto date reči: _____
---	---	---	---	---	---

29. Pritiskom na jedno dugme na prednjoj strani uređaja moguće je izvršiti skeniranje dokumenta i automatsko startovanje softvera za slanje faksa.

1	2	3	4	5	Ukoliko ste zaokružili 1 ili 2, navedite reč čija je upotreba opravdanija umesto date reči: _____
---	---	---	---	---	---

30. Sve se podešava učitavanjem takozvanih zvučnih fontova.

1	2	3	4	5	Ukoliko ste zaokružili 1 ili 2, navedite reč čija je upotreba opravdanija umesto date reči: _____
---	---	---	---	---	---